

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	AZLL 535 Oğuz qrupu türk dilləri, 6 AKTS
	Departament	Diller və ədəbiyyatlar
	Program (bakalavr, magistr)	Magistratura
	Tədris semestri	2023/2024-cü tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Zəminə Ziyayeva
	E-mail:	zziyayeva@khazar.org
	Mühazirə otağı/Cədvəl	
	Konsultasiya vaxtı	Çərşənbə günü, saat:14:00
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	<p>Dərsliklər: Akalın, Mehmet. (1979), Tarihi Türk Şiveləri, Atatürk Üniversitesi yayınları, Ankara. Caferoğlu, Ahmet (1984). Türk dili tarihi I-II, İstanbul. Xəlilov, Buludxan (2013) Türkologiyaya giriş, Bakı. Kitabi-Dədə Qorqud (əsil və sadələşdirilmiş mətnlər) (2004), Tərtib edən Saməd Əlizadə, Bakı “Öndər” nəşriyyatı. Komisyon (2007) (Haz. Ahmet Bican Ercilasun), Türk Lehçeleri Grameri, Akçağ Yayınları, Ankara. Korkmaz, Zeynəp (1995) Türk dili üzərinə araşdırımlar. Ankara. Türk Kurumu Matbaası. Səmədli, Elza (2021). Türkologiyaya giriş, Bakı. “Köhlən”. Türkmen dilinin qrammatikası, Morfologiya, 2000 Zeynalov, Fərhad (1981). Türkologiyayanın əsasları. Bakı. Zeynalov, Fərhad (2008). Türk dillərinin müqayisəli qrammatikası. Bakı.</p> <p>Internet resursları: https://enedilim.com/turkmen_dili http://gollanma.com/kitaphana https://acibakisi.com/uzaktaki-yakinimiz-gagavuz-gok-oguz/ https://bpakman.wordpress.com/turk-dunyasi/gunumuz-turkleri-turk-devletleri/gagauzlar/</p>	
Tədris metodları	Mühazirə Qrup müzakirəsi Praktiki tapşırıqlar Sual-cavab	+ + + +
Qiymətləndirmə	Komponentləri Aralıq imtahanı Fəallıq Quiz Tapşırıq Final imtahanı Digər(davamiyyət) Yekun	Tarix/son müddət 30 5 10 10 40 5 Faiz (%) 100
Kursun təsviri	Bilindiyi kimi Azərbaycan dilinin tarixi kökləri Oğuz yazı dilinin təkamülü ilə six əlaqəlidir. XI yüz illikdən başlayaraq Türk coğrafiyasında yazı dillərinin fərqliləşdiyini görmək mümkündür. Türklərin qərbə doğru kütləvi axınları vahid ədəbi dilin də saxələnməsinə səbəb olmuşdur. Anadoluda, Şimali İranda, Cənubi Qafqazda Balkanlara qədər geniş bir ərazidə	

	danişilan dil tarixi Türk dilinin Oğuz uzantısının qollarıdır.Kurs, Türk dilinin tarixi inkişaf mərhələlərini təsvir edəcək, türk dillərinin differnsiasiya prosesini izləyərək Oğuz yazı dillərinin yaranma dövründən modern Oğuz dilləri mərhələsinə qədərki tarixi prosesi izləyəcəkdir. Tələbələrə Oğuz qrupu türk dilləri, ilk qaynaqları, müasir Oğuz yazı dillərinin fonetik, morfolojik və leksik xüsusiyyətləri haqqında məlumat sahibi olacaq.	
Kursun məqsədləri	Bu kurs magistr tələbələri üçün nəzərdə tutulmuşdur. Kursun məqsədi tələbələrin Azərbaycan dilinin tarixi dövrləri haqqında bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirməkdir. Tələbələr Türk dilinin tarixi inkişaf seyri haqqında məlumatları analiz edə biləcək, vahid yazı dilindən ayrılan Oğuz yazı dilinin tarixi seyri haqqında bilik sahibi olacaq. Oğuz yazı dilinin yayıldığı areal haqqında bilikləri öyrənəcək Differnsiasiya prosesində ortaya çıxan Oğuz qrupu türk dillərinin xüsusiyyətləri ilə tanış olacaq, bu qrupdakı türk dillərini mətn təhlili yolu ilə bir-birindən ayıracalar.	
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Tədrisin nəticəsi olaraq tələbələr öyrənir: <ol style="list-style-type: none"> 1. Türk dilinin ilk yazılı mənbələri haqqında bilik və bacarığa sahib olacaq; 2. Əldə etdiyi biliklərlə Türk dilinin dünya dilləri içindəki yerini müəyyənləşdirə biləcək; 3. Türk dillərinin təsnifatı ilə tanış olacaq və bu təsnifatların xüsusiyyətlərini şərh edə biləcək. 4. Oğuz qrupu türk dillərinin Türk dilləri içindəki yeri ilə əlaqəli bilikləri şərh edə biləcək; 5. Oğuz yazı dilinin əmələ gəldiyi dövrü izah edə biləcək. 6. Tarixi mənbələri biləcək və bu mətnləri leksik xüsusiyyətlərinə görə təhlil edə biləcək; 7. Oğuz qrupu türk dillərinin fonetik, leksik, morfolojik xüsusiyyətləri biləcək və mətn təhlilinə tətbiq edə biləcək 8. Oğuz qrupu içində olub yazı dili səviyyəsində olmayan türk dilləri haqqında məlumat sahibi oacaq. 	
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	Fəallıq: Tələbənin müzakirələrdə iştirakına görə, eyni zamanda verilən tapşırıqlara hazırlıqlı gəldiklərinə əsasən qiymətləndirmə aparılacaq. Quiz: İlk 3 mövzunu əhatə edəcək şəkildə Aralıq imtahanından önce 10 bal dəyərində quiz keçiriləcək. Tapşırıq: Müasir Oğuz yazı dillərinin yayıldığı areal etnolinqvistika baxımdan tədqiq ediləcək, Tələbə hazırladığı mətni müzakirə üsulundan istifadə eədrək dərsdə təqdim edəcəkdir. Davamiyyət: Semestr ərzində tələbənin dərsdə iştirakına görə bal verilir. 2 qaib 1 balı kəsir. Semestr ərzində tələbə 5 akademik dərs saatı buraxdığı zaman davamiyyətdən balı almayıcaqdır. Davamiyyət problemi olan tələbə məsələni aid olduğu şöbə ilə həll etməliidr. Qeyd: Tələbə dərsdə 25% iştirak etməzsə imtahana buraxılmayacaq. Dərs materiallarının bir çoxu fənn müəllimi tərəfindən təmin ediləcək. Tələbələr hər dərs verilən mövzuya hazır gəlməlidir. İmtahan haqqında: Aralıq və Final imtahanları açıq (eyni zamanda çalışma tipli suallar) və qapalı sual formasında keçiriləcək.	
Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar

1		Kursun tədqiqi və tədrisi prosesi. Əsas elmi qaynaqlar	Xəlilov, 5-9; Zeynalov, 10-14; Caferoglu-I, 10
2		Türk dilinin tarixi məsələləri haqqında Türk dilinin dünya dilləri içindəki yeri. Genoloji və tipoloji təsnifat.	Xəlilov, 45-51
3		Türk dillərinin təsnifatı. R.R.Aratin, T. Tekinin təsnifatları. Oğuz qrupu türk dillərinin bu təsnifat içində yeri.	Xəlilov, 127-137; Zeynalov, 10-29
4		Oğuz yazı dilinin tarixi inkişafı. Mənbələri. İlk əsərlər. Dil xüsusiyyətləri.	Korkmaz, 268-286
5		“Kitabi-Dədə Qorqud” boyalarından nümunələr üzərində iş	Korkmaz, 268-286
6		Oğuz qrupu türk dillərinin fonetik xüsusiyyətləri. Qədim türk dili ilə paralelliliklər. Sait və samit səslər. Oğuz qrupuna məxsus səslər.	Xəlilov, 127-137; Zeynalov, 19-29
7		Oğuz qrupu türk dillərinin leksik xüsusiyyətləri	Zeynalov, 15-36; Xəlilov, 127-137
8		Aralıq imtahanı	
9		Morfoloji xüsusiyyətləri. Qədim türkcə ilə müasir oğuz qrupu türk dillərinin xüsusiyyətlərinin müqayisəsi.	Zeynalov: 1974, 62-66; Zeynalov: 1974, 15-36
10		Oğuz dillərində mənsubiyyət kateqoriyası. Qədim türk dlində mənsubiyyət kateqoryası. Müasir oğuz dillərində mənsubiyyət kateqoryası..	
11		Oğuz dillərində hal kateqoriyası. Qədim türk dlində hal kateqoryası. Müasir oğuz dillərində hal kateqoryası.	Zeynalov: 1974, 43-62
12		Nitq hissələrinin təsnifatı problemi/ Əsas nitq hissəsi və köməkçi nitq hissələri. Əvəzliklərin məna növləri.	Zeynalov: 1974, 10-18; 113-123
13		Feillər və xüsusiyyətləri. Feillərdə zaman kateqoriyası	Zeynalov, 68-76
14		Oğuz qrupu türk dillərində söz yaradıcılığı. Sözlərin quruluşu. Mürəkkəb sözlərin əmələ gəlmə yolları. Mürəkkəb söz problemi	Zeynalov: 1974, 31-43
15		Azərbaycan və Türkiyə türkçəsinə aid mətnlərin oxunması və təhlili	Üzeyir Hacıbəyli və İlyas Əfəndiyevin əsərlərindən seçmə mətnlər üzərində iş
16		Azərbaycan və Türkmen türkçəsinə aid mətnlərin oxunması və təhlili	https://enedilim.com/public/pdf/nejep_oglan_dessan.pdf
17		Azərbaycan və Qaqauz türkçəsinə aid mətnlərin oxunması və təhlili Yekun. Dəyərləndirmə	https://acibakisi.com/uzaktaki-yakinimiz-gagavuz-gok-oguz/

		Final	
--	--	--------------	--